

**UCHWAŁA NR XXI/163/21
RADY GMINY W BĘDKOWIE**

z dnia 31 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będków na lata
2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713; zm.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1378) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 1876; zm.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2369) Rada Gminy w Będkowie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się: „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będków na lata 2021 – 2025” w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Będków.

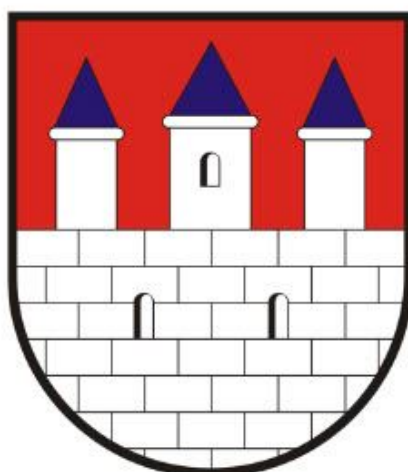
§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Bloch

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXI/163/21
Rady Gminy w Będkowie
z dnia 31 marca 2021 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BĘDKÓW NA LATA
2021-2025**

**GMINA BĘDKÓW
POWIAT TOMASZOWSKI
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA BĘDKÓW
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING

BĘDKÓW 2021 R.

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

NIP: 556-102-79-09

REGON: 910263330

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Autorzy:

Karolina Drzewiecka – Kierownik Projektu

Joanna Kaszubska – Konsultant

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Metodologia opracowania Strategii.....	13
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	14
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	14
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Będków	14
3.1.2. Demografia.....	15
3.1.3. Rynek pracy	16
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	20
3.1.5. Ochrona zdrowia	20
3.1.6. Edukacja	21
3.1.7. Kultura i sport	23
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	25
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	36
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Będków.....	37
3.2.1. Bezrobocie	38
3.2.2. Ubóstwo	40
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	40
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	43
3.2.6. Uzależnienia.....	45
3.2.7. Bezdomność.....	49
3.2.8. Przemoc w rodzinie	49
3.2.9. Przestępczość	52
3.3. Wsparcie beneficjentów pomocy społecznej	53
3.3.1. Świadczenia rodzinne.....	53
3.3.2. Fundusz alimentacyjny	58
3.3.3. Świadczenie Wychowawcze „Rodzina 500+”	59

3.3.4. Świadczenie „Dobry Start”	59
3.3.5. Karta Dużej Rodziny	60
3.3.6. Niebieska Karta	60
3.3.7. Pomoc w zakresie dożywania	61
3.3.8. Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych	62
3.3.9. Ustawa „Za życiem”	62
3.4. Wyniki badania ankietowego	62
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	75
4.1. Prognoza demograficzna	75
4.2. Prognoza zmian	76
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	78
6. Kierunki niezbędnych działań	79
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	80
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	81
9. Wnioski i podsumowanie	87
10. Spis tabel i wykresów, rysunków	89

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Będków. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przeszłość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2020 r. poz. 271);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.);

- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki Społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Będków.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o zaangażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategii rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025 wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

Na poziomie krajowym przedmiotowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030”.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport,
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025* umożliwi wsparcie mieszkańców gminy, a co za tym idzie, wpłynie pozytywnie na przyrost i efektywność kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025*, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Projekt „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Trwają prace nad uchwaleniem przez Radę Ministrów Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030. Obecnie opracowany został Projekt ww. dokumentu. Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Będków, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Projekt Strategia rozwoju województwa Łódzkiego 2030

Projekt Strategii przyjęty został Uchwałą Nr 1556/19 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 21 listopada 2019 r.

Cel strategiczne i operacyjne przedstawiono poniżej:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka
 - 1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego,
 - 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego,
 - 1.3. Wsparcie rozwoju MŚP i sektora rolnego,
 - 1.4. Wzmacnianie gospodarczych przewag w sektorze wytwórczym i usługowym.
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans
 - 2.1. Rozwój kapitału społecznego,
 - 2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
 - 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
 - 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska,
 - 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu,
 - 3.3. Zwiększenie dostępności transportowej,
 - 3.4. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
 - 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami,
 - 3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych.

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025, wpisuje się w realizację założeń celu strategicznego 2 i wyznaczonych w jego ramach celów operacyjnych. Wspólnie dokumenty przyczynią się do poprawy aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców i rozwoju społecznego gminy.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Tomaszowskiego na lata 2016-2022

Generalnym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Tomaszowskiego jest: Dążenie do zintegrowanego i efektywnie działającego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców Powiatu Tomaszowskiego.

Powyższy cel generalny jest realizowany przez cele strategiczne, a te przez kierunki działań.

W ramach niniejszej strategii przyjęto następujące cele strategiczne i kierunki działań:

- **Cel strategiczny I:** Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zapewniająca właściwe warunki do życia i rozwoju rodzin.

Kierunki działań:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
 2. Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 3. System współpracy służb zatrudnienia, instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych.
 4. Tworzenie i realizacja programów osłonowych.
- **Cel strategiczny II:** Poprawa psychofizycznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz osób starszych w wymiarze indywidualnym i społecznym.

Kierunki działań:

1. Włączenie osób niepełnosprawnych i starszych w życie społeczne i zawodowe.
 2. Wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej zaspokajającej potrzeby osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.
 3. Wspieranie działalności instytucji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych lub osób starszych.
 4. Promowanie przestrzegania praw osób niepełnosprawnych i starszych.
 5. Tworzenie i realizacja programów osłonowych.
- **Cel strategiczny III:** Rozwój systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Kierunki działań:

1. Wspieranie istniejących rodzin zastępczych.
 2. Promowanie rodzicielstwa zastępczego i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
 3. Pomoc wychowankom będącym w pieczy zastępczej w przygotowaniu się do usamodzielnienia.
 4. Profesjonalizacja kadry pieczy zastępczej.
 5. Tworzenie i realizacja programów osłonowych.
- **Cel strategiczny IV:** Wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

1. Zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększanie skuteczności działań pomocowych wobec osób doświadczających i stosujących przemoc.
3. Wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków* na lata 2021-2025 przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej na obszarze powiatu, ponieważ uwzględnia ona w swoich założeniach wyznaczone w Strategii powiatowej cele strategiczne. Oba dokumenty są zatem ze sobą spójne, gdyż mają na celu zdiagnozowanie problemów społecznych oraz wyznaczenie działań skierowanych do ich rozwiązania.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej gminy Będków. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje z Urzędu Gminy Będków,
- informacje z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim,
- dane Komisariatu Policji w Rokicinach
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Będków w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Będków na lata 2021-2025* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Będków. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Będków

Gmina Będków jest gminą wiejską, położoną w powiecie tomaszowskim, województwie łódzkim. Według danych GUS jej powierzchnia wynosi 57 km², a gęstość zaludnienia 57 os./km². Jednostka podzielona jest na 19 sołectw.

Rysunek 1. Położenie gminy Będków na tle województwa łódzkiego i powiatu tomaszowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Będków graniczy z:

- gminą Brójce (powiat łódzki wschodni, woj. łódzkie),
- gminą Czarnocin (powiat piotrkowski, woj. łódzkie),
- gminą Moszczenica (powiat piotrkowski, woj. łódzkie),
- gminą Rokiciny (powiat tomaszowski, woj. łódzkie),
- gminą Ujazd (powiat tomaszowski, woj. łódzkie),
- gminą Wolbórz (powiat piotrkowski, woj. łódzkie),

Na obszarze gminy główną drogą jest droga województwa nr 716 zapewniająca bezpośrednie połączenie z ośrodkiem Powiatowym w Tomaszowie Mazowieckim – z Koluszkami, Piotrkowem Trybunalskim oraz ośrodkiem regionalnym – Łodzią.

Droga województwa wraz z drogami powiatowym stanowi bazę komunikacji gminy, a uzupełnienie układu stanowią drogi gminne i drogi wewnętrzne.

3.1.2. Demografia

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Będków w roku 2019 gminę zamieszkiwało 3 298 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 1 642 osób, tj. 49,79%, a liczba mężczyzn 1 656 osób, tj. 50,21%. Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) liczba mieszkańców zmniejszyła się. Spadek dotyczył zarówno liczebności kobiet, jak i mężczyzn. Liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 76 osoby, tj. o 2,25%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Będków z podziałem na płeć w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem		Osoba	3 374	3 352	3 346	3 327	3 298
w tym:	Kobiety	Osoba	1 685	1 675	1 672	1 655	1 642
		%	49,94%	49,97%	49,97%	49,74%	49,79%
	Mężczyźni	Osoba	1 689	1 677	1 674	1 672	1 656
		%	50,06%	50,03%	50,03%	50,26%	50,21%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Będków

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych na terenie gminy Będków w 2019 roku, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym były najmniej liczną grupą.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 20 osób, tj. 3,44%, ludność w wieku produkcyjnym o 101 osób, tj. 4,74%, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 45 osób, tj. 6,79%. Szczegóły zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Będków w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	582	572	556	559	562
	Kobiety		292	275	269	276	273
	Mężczyźni		290	297	287	283	289
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	2 129	2 111	2 093	2 063	2 028
	Kobiety		932	939	927	908	885
	Mężczyźni		1 197	1 172	1 166	1 155	1 143
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	663	669	697	705	708
	Kobiety		461	461	476	471	484
	Mężczyźni		202	208	221	234	224

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Będków

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby

osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno – socjalnej i zdrowotnej.

PRZYROST NATURALNY

W analizowanym okresie na terenie gminy przyrost naturalny kształtował się na ujemnym poziomie (wyjątek stanowi rok 2017). Sytuacja ta świadczy o większej liczbie zgonów niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Będków przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	37	28	37	33	30
	Mężczyźni		18	15	17	14	18
	Kobiety		19	13	20	19	12
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	53	43	35	51	50
	Mężczyźni		27	26	17	19	31
	Kobiety		26	17	18	32	19
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	-16	-15	2	-18	-20
	Mężczyźni		-9	-11	0	-5	-13
	Kobiety		-7	-4	2	-13	-7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Będków

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące migracji na obszarze gminy na przestrzeni lat 2015-2019 można zauważyć, że z wyjątkiem roku 2017, w całym pozostałym okresie zanotowano dodatnie saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób meldujących się niż wymeldowujących na terenie gminy.

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Będków ma charakter typowo rolniczy. Według danych GUS na terenie gminy w roku 2019 zarejestrowanych było 236 podmiotów gospodarczych, z czego 227, tj. 96,19% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2015 wzrosła o 38 działalności tj. o 19,19%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	198	195	202	220	236
Sektor publiczny					
Ogółem	10	10	10	10	9
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	7	7	6
Sektor prywatny					
Ogółem	188	185	192	210	227
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	153	151	157	170	183
Spółki handlowe	9	8	8	8	10
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	13	13	13	14	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (58 podmiotów) oraz sekcja F związana z branżą budowlaną (46 podmioty).

Natomiast działalność gospodarcza w sektorze publicznym na terenie gminy Będków w 2019 roku koncentrowała się głównie w sekcji P (edukacja) – 4 podmioty.

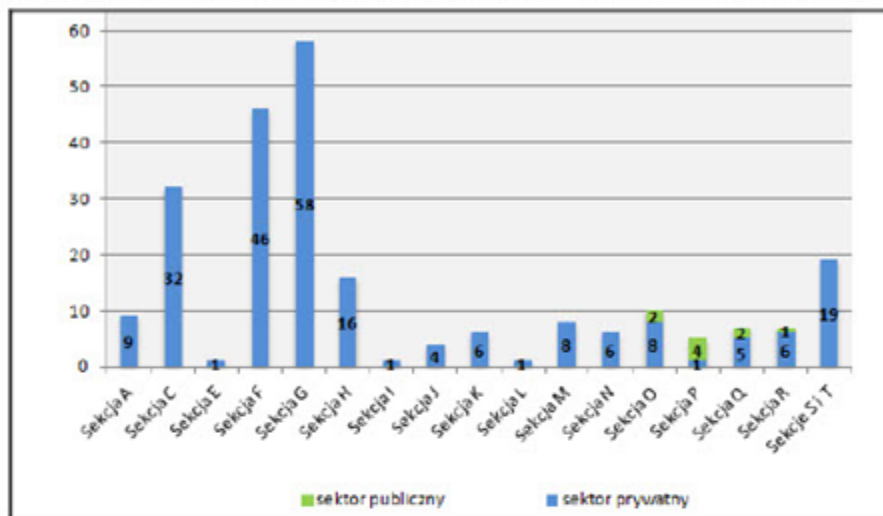
Ogółem największy wzrost w latach 2015-2019 odnotowały sekcje F (budownictwo) oraz S i T (pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby). Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) oraz sekcja P (edukacja).

Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	5	5	5	5	4
Sekcja Q	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja R	Podmiot	1	1	1	1	1
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	12	9	10	10	9
Sekcja C	Podmiot	27	27	27	29	32
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja F	Podmiot	35	37	40	42	46
Sekcja G	Podmiot	52	54	53	53	58
Sekcja H	Podmiot	14	14	14	18	16
Sekcja I	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja J	Podmiot	3	3	3	4	4
Sekcja K	Podmiot	5	5	5	5	6
Sekcja L	Podmiot	0	0	1	1	1
Sekcja M	Podmiot	6	7	6	7	8
Sekcja N	Podmiot	3	2	2	4	6
Sekcja O	Podmiot	8	8	8	8	8
Sekcja P	Podmiot	3	1	1	1	1
Sekcja Q	Podmiot	5	5	6	5	5
Sekcja R	Podmiot	4	4	5	5	6
Sekcje S i T	Podmiot	9	7	9	16	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Będków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy Będków znajdowało się 1 089 mieszkań (wzrost o 12 szt., tj. 1,11% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 108 071 m² (wzrost o 1 883 m², tj. 1,76% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 4 906 i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 69 szt., tj. 1,43%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	szt.	1 077	1 078	1 082	1 084	1 089
Izby	szt.	4 837	4 843	4 863	4 876	4 906
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	107 088	107 219	107 789	108 177	108 971

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

W zasobach Gminy Będków w 8 budynkach znajdują się lokale mieszkalne i socjalne, którymi zarządza i administruje Gmina. Ilość mieszkań wynosi 36, w tym 2 lokale to lokale socjalne.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować wzrost udzielonych porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej o 233 porad, tj. 0,91% oraz spadek porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej o 1 936 porad, tj. 8,33%. Na terenie gminy Będków w 2019 funkcjonowały 2 przychodnie oraz 1 apteka. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Będków

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	25 575	24 233	23 378	25 246	25 808
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	-	23 233	21 741	20 922	21 642	21 297
Przychodnie ogółem	ob.	2	2	2	2	2
Apteki	ob.	2	2	2	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Za ochronę zdrowia na terenie gminy oraz zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Będkowie Centrum Medyczne Salus, który świadczy usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AMICUS-MED.

Na terenie gminy znajduje się apteka Dbam o Zdrowie usytuowana w miejscowości Będków.

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkolno – Przedszkolny w Będkowie, w ramach którego działa Publiczne Gminne Przedszkole w Będkowie im. Kubusia Puchatka oraz Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Szkoły na terenie gminy zapewniają wszechstronny rozwój podopiecznych, dają poczucie bezpieczeństwa, są przyjazne i otwarte. Placówki szkolne znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportów i rekreacji.

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910 z późn. zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty. Do roku 2019 na terenie gminy funkcjonował Zespół Szkolno – Gimnazjalny w Będkowie.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia (wskaźnik skolaryzacji) na terenie gminy Będków w okresie 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	%	98,00	96,63	96,63	96,23	92,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019 dla szkół podstawowych z obszaru gminy współczynnik skolaryzacji brutto na terenie gminy kształtował się na poziomie poniżej 100%. Skolaryzacja poniżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów uczy się w placówkach oświatowych poza terenem gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 na terenie gminy.

Tabela 9. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Będków, powiecie tomaszowskim oraz województwie łódzkim w latach 2017-2019

Wyszczególnienie		Gimnazjum w Będkowie (obecnie Zespół Szkolno – Przedszkolny w Będkowie)			Średnia dla powiatu tomaszowskiego			Średnia dla województwa łódzkiego		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Część Humanistyczna	J. polski	73	66	62	72	67	63	70	67	63
	Historia, WOS	65	58	56	61	58	59	59	58	59
Część Matematyczno-Przyrodnicza	Część matematyczna	58	54	54	50	51	42	47	52	43
	Część przyrodnicza	59	62	52	54	54	49	53	56	50
J. angielski	Poziom podstawowy	73	66	64	67	65	65	67	67	68
	Poziom rozszerzony	52	52	53	49	49	50	49	50	52
J. niemiecki	Poziom podstawowy	66	-	75	66	-	61	53	-	48

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Analizując wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzanego na terenie gminy zauważalny jest spadek średnich wyników na przestrzeni lat 2017-2019 dla języka polskiego, historii, wos, języka angielskiego (poziom podstawowy).

Porównując z kolei wyniki egzaminu ósmoklasisty gminy Będków w roku 2019 i 2020 z wynikami dla powiatu tomaszowskiego i województwa łódzkiego można zauważyć, że:

- średnie wyniki uczniów z gminy Będków z języka polskiego, zarówno w roku 2019, jak i 2020 były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa,

- średnie wyniki uczniów z gminy Będków z matematyki w roku 2019 były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa, a w roku 2020 były równe średnim wynikom w powiecie oraz nieznacznie niższe niż średnia dla województwa,
- średnie wyniki uczniów z gminy Będków z języka angielskiego w 2019 roku były wyższe niż średnia dla powiatu oraz nieznacznie niższe niż średnia dla województwa, natomiast w 2020 były niższe zarówno od średniej dla powiatu, jak i dla województwa.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Będków, powiatu tomaszowskiego oraz województwa łódzkiego w roku 2019 i 2020

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Gmina Będków - Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta	71	53	57
	Powiat tomaszowski	67	44	55
	Województwo łódzkie	63	45	58
2020	Gmina Będków - Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta	61	46	49
	Powiat tomaszowski	58	46	51
	Województwo łódzkie	58	47	54

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne lub zasiłki szkolne przyznawane przez Wójta Gminy Będków. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy Będków, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

W roku 2019 w gminie wydano 43 decyzje przyznające stypendia szkolne na kwotę 38 265,89 zł oraz decyzje przyznające zasiłki szkolne na kwotę 1 628,11 zł.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie gminy Będków zadania z zakresu kultury realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Będkowie im. Błażeja Stolarskiego. Biblioteka jest jednostką organizacyjną Gminy Będków. Działalność instytucji służy rozwijaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz

upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury w regionie. W bibliotece gromadzone, opracowywane i przechowywane są materiały biblioteczne z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu. Zbiory udostępniane są na miejscu, na zewnątrz oraz prowadzone są wypożyczenia międzybiblioteczne.

W 2019 roku w bibliotece zarejestrowano 496 czytelników, którzy wypożyczyli 11 290 książek. Na miejscu udostępnionych zostało 673 pozycji, w tym 463 książki, 196 czasopism oraz 14 zbiorów specjalnych. Stan księgozbioru obejmował 12 898 woluminów, w tym 3 504 dla dzieci i młodzieży, 7 361 dla dorosłych, 2 033 z innych działów.

Działalność kulturalna na terenie gminy 2019 roku obejmowała m.in. wyjazdy do kina, wystawę prac plastycznych „Drogi do Niepodległości”, warsztaty plastyczne z artystą plastykiem, przedstawienie teatralne „Opowieści z teczek profesora książeczki”, spotkanie z funkcjonariuszem policji i psem policyjnym, spotkanie przedszkolakami „Nasze wspaniałe koleżanki”, spotkanie z teatrem klasy 1- 3 „Co w trawie piszczy”, lekcje biblioteczne, kiermasze książek, spotkania, prelekcje, akcje.

Ponadto działania w zakresie kultury i promocji gminy prowadzone są przez zespoły ludowe i Koła Gospodyń Wiejskich.

Zespół Ludowiaczy od Będkowa (wcześniej: Ludowianki), zajmuje się śpiewaniem, tańczeniem oraz przedstawianiem staropolskich obrzędów i zwyczajów. Bierze udział na uroczystościach gminnych, parafialnych, powiatowych i wojewódzkich.

Zespół ludowy Fajne Babki skupia się na kultywowaniu tradycji i Rozwoju kultury ludowej, ale w swoim repertuarze posiada także piosenki: folklorystyczne, biesiadne i okolicznościowe.

Koła Gospodyń Wiejskich: KGW Będków, KGW Brzustów, KGW Ceniawy, KGW Drzazgowa Wola, KGW Prażki, KGW Teodorów, KGW Kalinów, KGW Remiszewic, KGW Zacharz, KGW Nowiny, KGW Wykno, KGW Rudnik, KGW Rosocha, KGW Sługocice.

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizuje Ludowy Klub Sportowy Będków. W 2019 r. realizował on zadanie z zakresu popularyzacji dyscypliny sportu piłka nożna.

Na obszarze gminy funkcjonuje również obiekt sportowy „Orlik”, na którym znajduje się boisko do piłki nożnej oraz do siatkówki i koszykówki.

W 2019 roku prowadzono również zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży prowadzone przez animatorów sportu, a w okresie jesienno – zimowym prowadzone były zajęcia sportowe „Gimnastyka dla Seniora” w Domu Kultury.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie** (dalej GOPS), funkcjonujący w Będkowie przy ul. Parkowej 3.

Według danych placówki na dzień 31 grudnia 2019, w Ośrodku zatrudnionych były 5 osób:

- Kierownik,
- 2 pracowników socjalnych,
- Inspektor ds. świadczeń rodzinnych;
- Księgowa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy Będków, utworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej. Celem działalności GOPS jest w szczególności:

- wspieranie mieszkańców gminy, skutkujące poprawą jakości ich życia oraz zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób i rodzin,
- doprowadzanie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- prowadzenie działań prewencyjnych zapobiegających powstawaniu patologii społecznych.

Do zadań realizowanych przez Ośrodek należą w szczególności:

- w obszarze pomocy społecznej – umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej – przywracanie rodzinom przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych – zdolności do wypełniania tych funkcji,
- w obszarze wspierania kobiet w ciąży i rodzin – zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, w szczególności gdy może wystąpić lub występuje sytuacja nieodwracanego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby zagrażającej życiu dziecka,
- w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – ograniczenie skali następstw zjawiska przemocy w rodzinie,
- w obszarze Karta Dużej Rodziny – umacnianie, a także wspieranie funkcji rodziny wielodzietnej oraz zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z tych rodzin,
- w obszarze świadczeń wychowawczych – częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nimi i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych,
- w obszarze świadczeń rodzinnych – wzmocnienie wypełniania funkcji rodzinnych, w szczególności prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej zwłaszcza w rodzinach z dzieckiem/osobą niepełnosprawnym/ą.

Do głównych obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,

- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,

- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
- 2) świadczenia niepieniężne:
 - praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - posiłek,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,
 - pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
 - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przetrwania trudnych sytuacji życiowych.

Jest to ważny element pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych,
Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi: rodzice dziecka, jedno z rodziców dziecka, opiekun prawny dziecka, opiekun faktyczny dziecka, osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,

2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

Tabela 11. Pomoc społeczna na terenie gminy Będków - zadania własne Gminy w latach 2015-2019

Forma pomocy	Liczba osób [osoby]					Kwota świadczeń [zł]					
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	
Zasiłki stałe	14	13	15	16	18	73 138,00	74 912,00	75 981,00	92 787,00	111 518,00	
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	13	12	13	15	18	70 863,00	69 928,00	67 814,00	90 549,00	111 518,00
	pozostającej w rodzinie	1	1	2	1	0	2 275,00	4 984,00	8 147,00	2 238,00	0,00
Zasiłki okresowe	34	21	19	14	17	63 809,00	48 406,00	40 372,00	19 482,00	16 811,00	
w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	25	16	15	4	4	57 090,00	38 285	33 618,00	6 602,00	3 880,00
	długotrwałej choroby	5	3	2	7	10	3 479,00	7 925,00	3 487,00	9 945,00	9 199,00
	niepełnosprawności	4	2	1	2	3	3 240,00	2 216,00	1 063,00	2 195,00	3 752,00
Posiłek	27	38	26	26	27	9 082,00	8 411,00	7 588,00	7 915,00	9 200,00	
w tym:	dla dzieci	27	38	26	26	27	8 932,00	8 411,00	7 588,00	7 915,00	9 200,00
Schronienie	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Ubranie	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	7	8	7	8	6	97 184,00	133 278,00	122 586,00	123 178,00	132 350,00	

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Powyższa tabela przedstawia formy pomocy oferowane mieszkańcom gminy Będków przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie. Na przestrzeni lat 2015-2019 liczba osób pobierających świadczenie oraz ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób korzystających ze świadczeń zasiłku stałego zwiększyła się o 28,57%, a kwota wzrosła o 38 380,00 zł, tj. 52,48%.
- liczba osób korzystających ze świadczeń zasiłku okresowego zmniejszyła się o 50,00%, a kwota o 46 998,00 zł, tj. 73,65%.
- kwota świadczeń w ramach posiłku dla osób korzystających z tego rodzaju pomocy wzrosła o 118,00 zł, tj. 1,30%.
- odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej wzrosła o 35 166,00 zł, tj. 36,18%
- największa liczba osób skorzystała z pomocy na posiłki dla dzieci, natomiast pod względem wysokości środków pieniężnych najwięcej wydatkowano na odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie gminy, udzielonej przez GOPS.

Tabela 12. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Będkowie na przestrzeni lat 2015-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin				
		2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo		54	56	7	4	6
Bezdomność		0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa		0	0	0	0	2
w tym:	Wielodzietność	0	0	0	0	2
Bezrobocie		53	25	18	10	10
Niepełnosprawność		24	17	21	22	26
Długotrwała lub ciężka choroba		23	27	38	37	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		24	15	19	7	3
Przemoc w rodzinie		0	0	0	0	0
Sieroctwo		0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi		0	0	0	0	0
Alkoholizm		3	6	2	2	2
Narkomania		0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		0	1	0	0	0
Zdarzenie losowe		0	0	1	1	0

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie jest: długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Będków co roku uchwała Roczny program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok Uchwałą Nr XXVIII/144/20 Rady Gminy w Będkowie z dnia 27 listopada 2020 r.

Celem głównym programu jest efektywna i skuteczna realizacja przez Gminę Będków zadań Publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy Będków.

Cele szczegółowe programu to:

- tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych,
- pobudzanie aktywności Społecznej mieszkańców gminy,
- dążenie do pełniejszego zaspakajania potrzeb społecznych oraz poprawy jakości życia i atrakcyjności życia mieszkańców gminy,
- zwiększenie udziału podmiotów Programu w realizacji zadań publicznych,
- tworzenie warunków do obniżenia kosztów realizacji zadań publicznych,
- wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych,
- tworzenie warunków do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- wsparcie rodzin w wychowywaniu i edukacji dzieci i młodzieży,
- rozwój kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży.

Współpraca Gminy Będków z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Do zadań priorytetowych Gminy Będków w roku 2021 z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu należą:

- prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu gminy, w zakresie różnych dyscyplin sportowych oraz udział w rozgrywkach, zawodach i turniejach sportowych,
- organizowanie imprez sportowo - rekreacyjnych dla lokalnej społeczności,
- popularyzacja kultury fizycznej wśród lokalnej społeczności poprzez uczestnictwo w zawodach, turniejach i rozgrywkach sportowych o różnym zasięgu,

- tworzenie warunków pozwalających na osiągnięcie wysokiego poziomu sportowego w szkołach, zwłaszcza w rywalizacji sportowej dzieci i młodzieży,
- propagowanie aktywnych form wypoczynku, przede wszystkim dla dzieci i młodzieży.

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Zacharzu, Będkowie, Rudniku, Prażkach, Rzeczkowie, Drzazgowej Woli, Sługolicach, Kalinowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Będkowskiej,
- Stowarzyszenie Ziemi Będkowskiej,
- Stowarzyszenie Zespół Ludowy „Ludowiaci od Będkowa”,
- Fundacja Mega Myśl.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Będków

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Będków zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie gminy Będków

Tabela 13. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Będków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	98	87	81	69	58
Kobiety	43	41	37	36	26
Mężczyźni	55	46	44	33	32
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	23	11	12	13	7
Liczba osób bezrobotnych absolwentów	4	4	5	2	3
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	4	3	2	3	1
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
Bezrobotni do 25 roku życia	20	10	15	8	11
Bezrobotni od 26 do 50 roku życia	55	50	48	44	36
Bezrobotni powyżej 51 roku życia	23	18	18	17	11
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	11	8	12	8	5
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	40	49	38	32	28
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	17	11	18	10	8
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	30	19	13	19	17
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i poniżej	28	29	26	22	15
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	25	16	20	17	17

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	11	7	6	4	5
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	28	25	21	18	14
Wykształcenie wyższe	6	10	8	8	7

Źródło: Dane Z Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim

Analizując strukturę bezrobocia na terenie gminy należy zauważyć, że:

- liczba bezrobotnych w latach 2015-2019 spadła o 40 osób, tj. o 40,82%,
- w całym analizowanym okresie, z wyjątkiem roku 2018 liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższała liczbę bezrobotnych kobiet,
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 69,57%, liczba bezrobotnych absolwentów o 25,00%, a liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych o 75,00%,
- liczba osób bezrobotnych w analizowanych latach w grupie osób w wieku do 25 roku życia zmniejszyła się o 45,00%, w grupie osób między 26 a 50 rokiem życia zmniejszyła się o 34,55%, a w grupie osób powyżej 50 roku życia o 52,17%,
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2019 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 miesiąca do 12 miesięcy – 48,28% (28 bezrobotnych),
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na terenie gminy Będków na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o znacznie, bo aż o 43 rodziny, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Tabela 14. Liczba beneficjentów GOPS w Będkowie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	53	25	18	10	10

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Na terenie gminy Będków działania zmierzające do ograniczenia zjawiska bezrobocia podejmuje min. Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim. Do form aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy stosowanych przez PUP zaliczamy: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji, usługi dla niepełnosprawnych poszukujących pracy, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staż oraz przygotowanie zawodowe dorosłych. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Gminnym

Ośrodki Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy. Z osobami bezrobotnymi pracownicy socjalni zawierają kontrakty socjalne i motywują do szukania pracy. Udzielana jest również osobom bezrobotnym pomoc finansowa.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Tabela 15. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Będkowie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	54	56	7	4	8

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Na terenie gminy Będków na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa zmniejszyła się znacznie, bo o 48 rodzin.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

W poniższej tabeli przedstawiono informację na temat osób niepełnosprawnych na terenie gminy Będków. W latach 2016 – 2019 ich liczba wzrosła o 14 osób. W całym analizowanym okresie więcej osób niepełnosprawnych było płci żeńskiej.

Tabela 16. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Będków

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
Liczba osób niepełnosprawnych	Ogółem	69	69	75	83
	Kobiety	37	40	48	44
	Mężczyźni	32	29	27	39

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Na terenie gminy Będków na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności wzrosła o 2 rodziny, tj. 8,33%. Wzrosła również liczba

zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka o 45,51% oraz dla osoby niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności o 60,98%. Spadek odnotowany został przy świadczeniach dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu powstałym do ukończenia 21 roku życia.

Tabela 17. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Będkowie z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczb rodzin	rodz.	24	17	21	22	26
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	szt.	156	151	163	188	227
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	szt.	328	354	382	456	528
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała do ukończenia 21 roku życia	szt.	264	242	227	191	189

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;

- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Będków, należą m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim. Pomoc może przybierać różne formy m.in. współpraca i kierowanie do Środowiskowych Domów Samopomocy, kierowanie do DPS, pomoc sąsiedzka, pomoc w zebraniu dokumentacji do ZOL, pomoc w zakupie leków, kierowanie na komisje lekarskie czy informowanie o ulgach i przysługujących uprawnieniach.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki medycznej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie gminy w 2019 roku mieszkało 848 osób starszych, z czego kobiety stanowiły większość, bo 59,67%.

Tabela 18. Osoby starsze na terenie gminy Będków w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	225	137	118
65-69 lat	206	94	112
70-74 lata	167	69	98
75-79 lat	90	33	57
80-84 lata	101	26	75
Powyżej 85 lat	59	13	46
Razem	848	372	506

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie gminy planowany jest do utworzenia ośrodek wsparcia Klub „Senior +”, który ma umożliwić seniorom korzystanie z oferty opiekuńczej, aktywizującej, edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjnej.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy

policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy na przestrzeni badanego okresu bardzo spadła. W 2019 roku tylko 3 rodziny pobierały świadczenia z ww. powodu.

Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Będków

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	24	15	19	7	3

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności w latach 2015 – 2018 wynosiła 0. W roku 2019 pojawiły się 2 rodziny wielodzietne korzystające z tego świadczenia.

Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Będkowie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin, w tym:	0	0	0	0	2
wielodzietność	0	0	0	0	2

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Na terenie gminy systematycznie opracowywany i wdrażany jest na kolejne lata Gminny Program Wspierania Rodziny. W chwili opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków obowiązuje Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, przyjęty Uchwałą Nr VII.51.19 przez Radę Gminy Będków z dnia 29 kwietnia 2019 r.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji

i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny;

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Będków nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka. Jednakże w 2020 roku utworzone zostały 2 rodziny zastępcze, a poprzednich latach również funkcjonowały dwie takie rodziny.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia;
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej;
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regulame uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do

aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy co roku sporządzany jest **Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii**. Aktualnie obowiązującym jest program na 2021 rok, przyjęty Uchwałą Nr XVII/145/20 Rady Gminy Będków z dnia 27 listopada 2020 roku.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Diagnoza problemów alkoholowych i używania narkotyków na terenie gminy wykazała, że do najważniejszych problemów alkoholowych o charakterze powszechnym należą:

- pogarszający się stan zdrowia u osób nadmiernie spożywających alkohol,
- przedwczesne zgony spowodowane przedawkowaniem i zatruciem alkoholowym, wypadkami komunikacyjnymi,
- zaburzenia Rozwoju psychofizycznego i edukacyjnego młodzieży spożywającej alkohol,
- dysfunkcje wśród rodzin i ich członków, u których występuje problem alkoholowy - zaburzenia emocjonalne spowodowane stresem, demoralizacją, ubóstwo,
- wzrastające uzależnienie wśród osób bezrobotnych, w tym wśród kobiet, matek małoletnich dzieci,
- naruszenie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe, do których należą przestępstwa, przemoc w rodzinie, prowadzenie pojazdów w stanie trzeźwym, zaburzenia zachowań w miejscach publicznych,
- sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym i nieletnim,
- nadmierne spożywanie alkoholu przez młodzież i osoby nieletnie.

Głównym celem Programu jest: ograniczanie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych.

Celami szczegółowymi Programu są:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,

2. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
3. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub problemy związane z narkomanią, pomocy psychospołecznej i prawnej,
4. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Jednostkami na terenie gminy, które realizują zadania z zakresu zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii są: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarnej d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GOPS, Punkt Konsultacyjny, Gminny Ośrodek Zdrowia, Niepubliczny ZOZ AMICUS-MED, Zespół Szkolno – Przedszkolny oraz Ludowy Klub Sportowy.

W 2019 roku GKPRa udzieliła 30 porad psychologicznych. Na Komisję zgłoszone zostały 4 osoby, a 3 osoby zostały skierowane na przymusowe leczenie. Z Programów profilaktycznych w szkołach w zakresie uzależnień w ww. roku skorzystało 150 dzieci.

Według informacji z GKRPA w roku 2020 wypłynęło 5 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie leczenia odwykowego, skierowano 1 wniosek do Sądu Rejonowego o zastosowanie leczenia odwykowego, w przypadku 8 osób wystąpiono o opinię biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu (w tym 5 osób z 2019 roku). Ponadto 2 osoby poddały się zabiegowi implantacji disulfiramu.

W budynku Urzędu Gminy w Będkowie działa **Punkt Konsultacyjny**, który realizuje zadania w zakresie pomocy ofiarom przemocy, poradnictwo psychologiczne oraz terapię w zakresie uzależnień.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 1 rodzinę, tj. Uzależnienie alkoholowe jest dużo bardziej powszechnym problemem od uzależnienia od narkotyków wśród rodzin na terenie gminy Będków, ponieważ w tym samym okresie nie odnotowano żadnych rodzin pobierających pomoc z powodu uzależnień od narkotyków na jej terenie. Problem narkotyków jest jednak na terenie gminy trudny do ustalenia i brak jest danych dotyczących istnienia i skali jego zjawiska na terenie gminy.

Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Będkowie z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	3	6	2	2	2

Źródło: Dane GOPS w Będkowie

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Na terenie gminy Będków w latach 2015 – 2019 nie było beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezdomności.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody oraz upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;

— przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Według danych Komisariatu Policji w Rokicinach w 2019 roku na terenie gminy odnotowano 15 osób będących ofiarami przemocy domowej, w tym 5 kobiet, 3 mężczyzn oraz 7 dzieci. Sprawcami przemocy byli mężczyźni (8 mężczyzn).

Na terenie gminy Będków w latach 2015 – 2019 nie było beneficjentów korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców, stąd problem ten jest często ukrywany.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

W rodzinach z obszaru gminy dotkniętych problemem przemocy prowadzona jest szeroko rozumiana praca socjalna obejmująca między innymi kierowanie wniosków do prokuratury, sądu rodzinnego, do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stały kontakt z policją, kuratorami sądowymi, placówkami oświatowymi. Ofiary przemocy są kierowane do działającego Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej, gdzie są objęte wsparciem psychologicznym. W miarę potrzeb otrzymują również pomoc materialną.

Na terenie gminy obecnie obowiązuje **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Będków na lata 2021-2028, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy w Będkowie nr XIX/152/20 z dnia 30 grudnia 2020 roku.**

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie i zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz udzielanie wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy Będków.

Do celów szczegółowych należą natomiast:

1. Podniesienie poziomu wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Będków na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy,

2. Zwiększanie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do grup ryzyka,
3. Podniesienie kompetencji i profesjonalizacji kadry służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
4. Zmiana postaw osób stosujących przemoc,
5. Ochrona ofiar przemocy.

Osoby doświadczające przemocy na terenie gminy mogą uzyskać wsparcie i pomoc poprzez kontakt z prawnikiem, psychologiem, terapeutą oraz pedagogiem w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodziny w Tomaszowie Mazowieckim.

Na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy Będków, który realizuje zadania w zakresie pomocy ofiarom przemocy, poradnictwo psychologiczne oraz terapię w zakresie uzależnień. W latach 2017 – 2019 korzystało kolejno: 14, 12 oraz 16 osób, co świadczy o wzroście zapotrzebowania na specjalistyczną pomoc tym zakresie.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm., Dz.U. z 2020 r. poz. 1963; Dz.U. z 2019 r. poz. 1690; Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; Dz.U. z 2019 r. poz. 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Będków, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który realizuje zadania z zakresu: diagnozowania problemu przemocy w rodzinie, podejmowania działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechniania informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, nadzoru nad pracami grup roboczych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz również kuratorzy sądowi.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównym zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijają nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gminy są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy znajduje się pod kontrolą Komisariatu Policji w Rokicinach.

W poniższej tabeli przedstawiono informację w zakresie interwencji domowych policji oraz liczby przestępstw w latach 2015 -2019. Najwięcej interwencji domowych w analizowanych latach miało miejsce w roku 2017, a największa liczba przestępstw dokonana została w roku 2019.

Tabela 22. Liczba interwencji domowych oraz przestępstw na terenie gminy Będków w latach 2015 -2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba interwencji domowych	ogółem	31	25	52	47	35
	dotyczących przemocy w rodzinie	28	24	47	42	32
Liczba przestępstw		5	8	4	5	21

Źródło: Dane od Komisariatu Policji w Rokicinach

3.3. Wsparcie beneficjentów pomocy społecznej

3.3.1. Świadczenia rodzinne

Do świadczeń rodzinnych zaliczamy:

1. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
3. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
4. zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13.
5. świadczenie rodzicielskie

GOPS w Będkowie w ostatnich latach realizował następujące świadczenia:

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez

lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porody (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

- **Zasilek Pielęgnacyjny** - przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).
- **Specjalny Zasiłek Opiekuńczy** - zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

— **Świadczenie pielęgnacyjne** - Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):

— jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;

5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA JAKO ŚWIADCZENIE BEDACE REALIZACJĄ WYROKU TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO Z DNIA 5 GRUDNIA 2013 R., SYGN. AKT TK AKT K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m. in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;

- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

3.3.2. Fundusz alimentacyjny

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia;
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeśli osoba uprawiona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej;
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe;
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna;
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński;
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Na terenie gminy 2019 roku liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego wnosila 7 osób, a kwota wydatkowana na ten rodzaj pomocy wniosła 36 150,00 zł.

3.3.3. Świadczenie Wychowawcze „Rodzina 500+”

Gmina Będków działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku z tej formy pomocy skorzystało 351 rodzin, w których przebywało 563 dzieci. W poniższej tabeli przedstawiono stan świadczeń w latach 2017 – 2019.

Tabela 23. Świadczenia wychowawcze „Rodzina 500 +” na terenie gminy Będków w latach 2017 – 2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin	277	249	351
Liczba dzieci	427	397	563
Kwota świadczeń	2 258 287,53	2 080 720,87	2 511 143,10

Źródło: Raport o Stanie Gminy Będków za rok 2019

3.3.4. Świadczenie „Dobry Start”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł. na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje

rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

W 2019 roku w ramach ww. Świadczenia do GOPS wpłynęło 246 wniosków dla 363 dzieci.

3.3.5. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku weszła w życie zmiana w ustawie o Karcie Dużej Rodziny, która przyznała prawo do ubiegania się o ww. kartę rodzicom i małżonką 3 dzieci, bez względu na wiek tych dzieci.

W 2019 roku GOPS w Będkowie wydał 117 Kart Dużej Rodziny. Ogółem liczba osób posiadająca KDR wynosi 313.

3.3.6. Niebieska Karta

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, punkt konsultacyjny, podmioty ochrony zdrowia oraz pracowników oświaty w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszane pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych

w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie gminy Będków w roku:

- 2017 założono 8 Niebieskich Kart,
- 2018 założono 3 Niebieskie Karty,
- 2019 założono 7 Niebieskich Kart.

3.3.7. Pomoc w zakresie dożywiania

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Na terenie gminy Będków od roku 2014 do końca roku 2018 realizowany był rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem tego programu było ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten realizowany był na terenie gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie. W ramach programu udzielano wsparcia dzieciom oraz uczniom do ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej, a także osobom dorosłym. Przyznawane wsparcia mogło być realizowane w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz gorącego posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

W 2019 roku w ramach Programu zakupiono posiłki dla 27 uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz przekazano świadczenia w formie zasiłku celowego na zakup żywności dla 4 rodzin w okresie wakacyjnym.

Program Operacyjny „Pomoc żywnościowa”

GOPS w Będkowie realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, którego celem jest nieodpłatna dystrybucja artykułów spożywczych dla osób potrzebujących. Mieszkańcy gminy korzystali z ww. pomocy organizowanej przez Fundację PORANEK. W okresie od stycznia do maja 2019 roku pomocą objętych zostało 79 osób, a na przełomie lipca – sierpnia 170 osób. Od września 2019 roku realizacja programu została przerwana, a wydawanie paczek wznowiono w styczniu 2020 roku.

3.3.8. Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia. W ostatnich latach wydano:

- 2017 rok – 1 decyzję,
- 2018 rok – 3 decyzje,
- 2019 rok – 4 decyzje,
- 2020 rok – 11 decyzji.

Zgodnie z powyższymi informacjami, w latach 2017-2020 zauważalny jest znaczny wzrost ilość wydanych decyzji w zakresie świadczeń zdrowotnych.

3.3.9. Ustawa „Za życiem”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

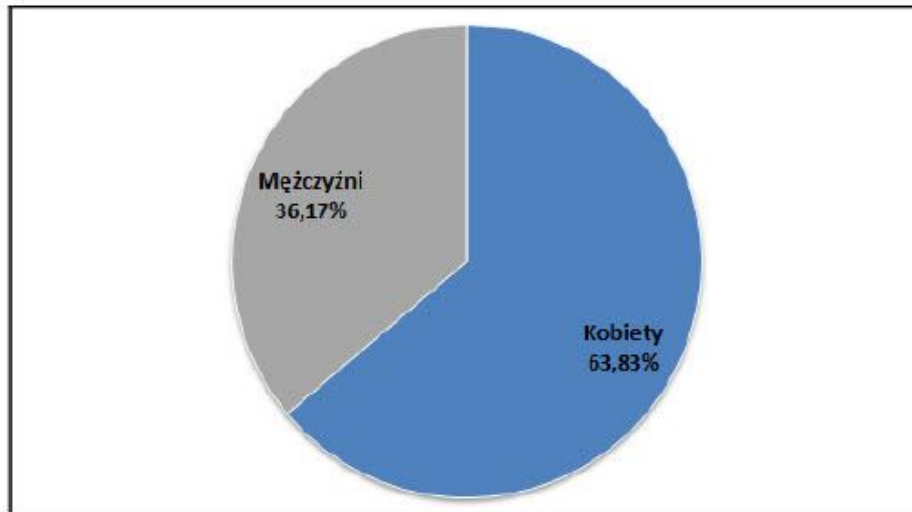
3.4. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025*, na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego.

Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

W badaniu ankietowym wzięło udział 48 respondentów. Większość z nich stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 66,83%, zaś udział mężczyzn 36,17%.

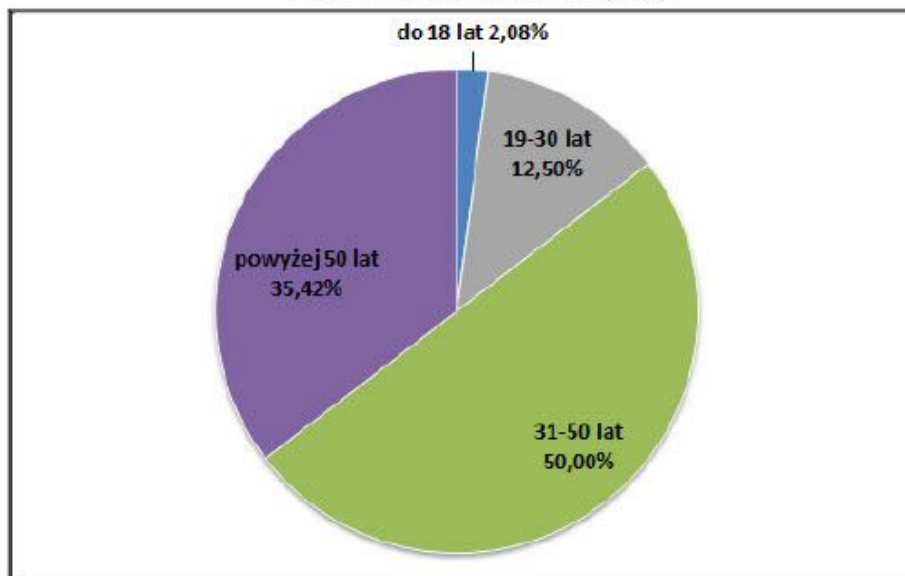
Wykres 2. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (50,00%), kolejnymi grupami były osoby powyżej 50 lat (35,42%), osoby w wieku 19-30 (12,50%), a następnie osoby do 18 roku życia (2,08%).

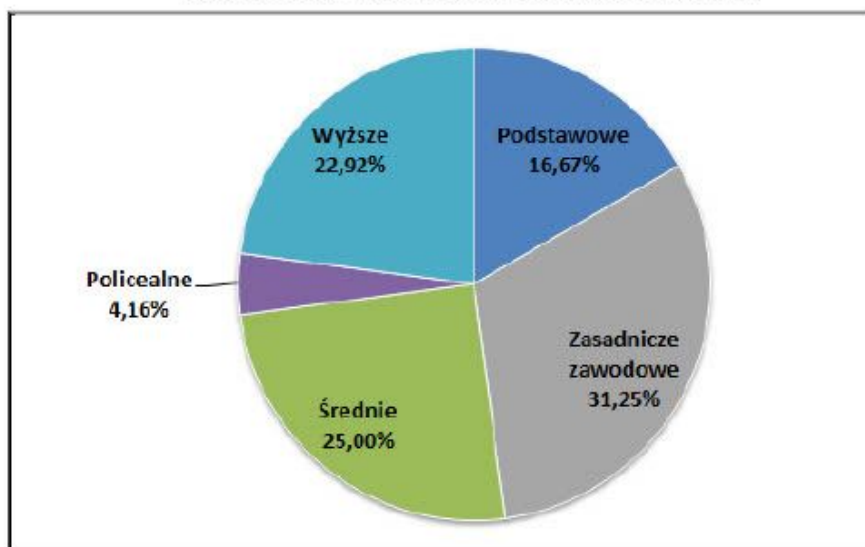
Wykres 3. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,25%), następnie osoby z wykształceniem średnim (25,00%), wyższym (22,92%), podstawowym (16,67%) oraz policealnym (4,16%).

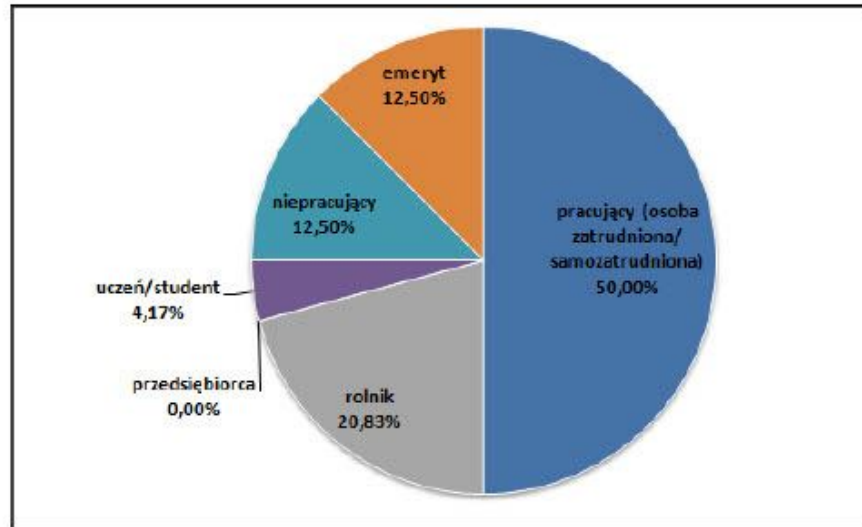
Wykres 4. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (50,00%). Mniej licznymi grupami byli emeryci rolnicy (20,83%), niepracujący (12,50%) i emeryci (12,50%) oraz uczniowie/studenci (4,17%). W badaniu nie wzięli udziału przedsiębiorcy.

Wykres 5. Ankietowani według statusu zawodowego

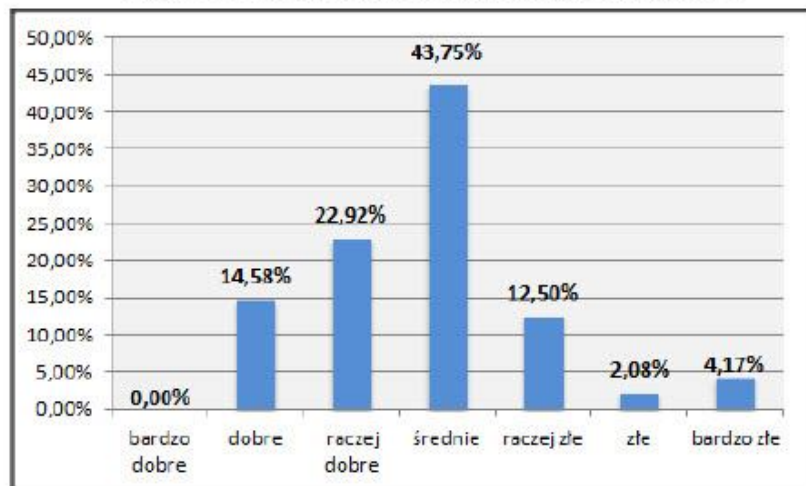

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest zróżnicowana. Najwięcej ankietowanych określiła je jako średnie - 43,75% badanych. Pozytywnie o aktualnych warunkach życia wypowiedziało się łącznie 37,50% osób, w tym 14,58% określiło je jako dobre, a 22,92% jako raczej dobre. Nikt z ankietowanych nie wskazał, że na terenie gminy warunki są bardzo dobre.

Odsetek negatywnych odpowiedzi wyniósł: 18,75%, w tym 12,50% badanych określiło warunki jako raczej złe, 4,17% jako bardzo złe, 2,08% jako złe.

Wykres 6. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

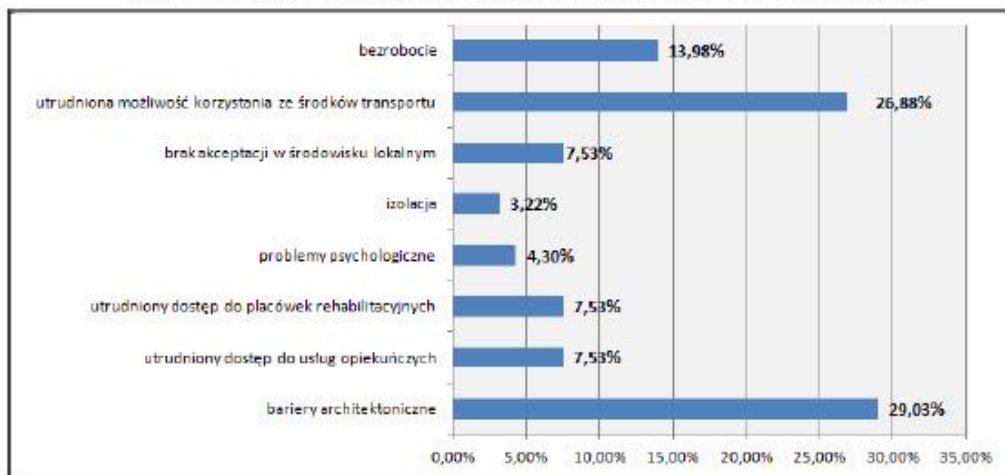

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne są występujące na terenie gminy bariery architektoniczne oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na narażenie bezrobociem tej grupy Społecznej. W mniejszym stopniu zauważono problemy z zakresu: braku akceptacji w środowisku lokalnym, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Najmniej zaznaczano odpowiedzi dotyczących izolacji oraz problemów psychologicznych.

Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

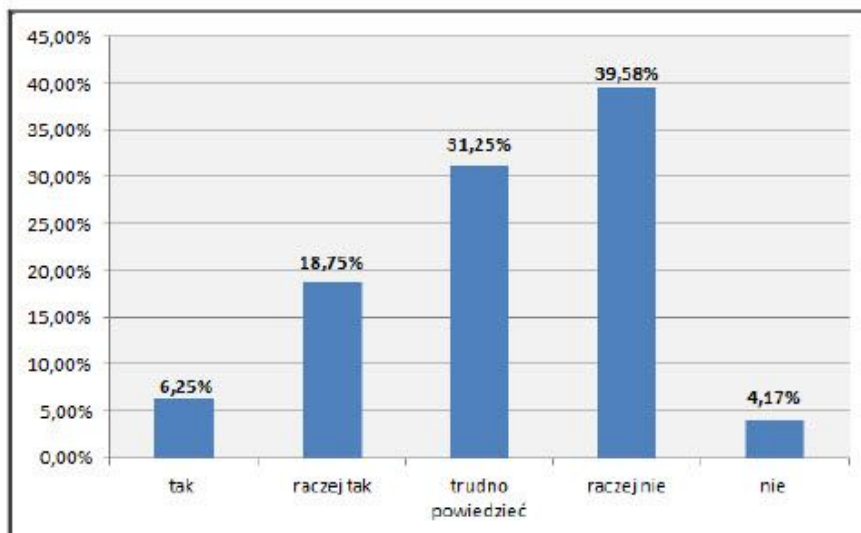
Wykres 7. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pomimo wskazania w poprzednim pytaniu barier, na jakie napotykają się osoby niepełnosprawne, to duża część respondentów (31,25%) nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Najwięcej odpowiedzi zaznaczonych został przy odpowiedzi, że oferta nie jest raczej wystarczająca (39,58%). Pozytywnie na powyższy temat wypowiedziało się 18,75% respondentów, którzy wskazali, że jest ona raczej wystarczająca oraz 6,25% ankietowanych wskazujących, że jest wystarczająca. 4,17% badanych odpowiedziało, że kierowana oferta dla osób niepełnosprawnych nie jest wcale wystarczająca.

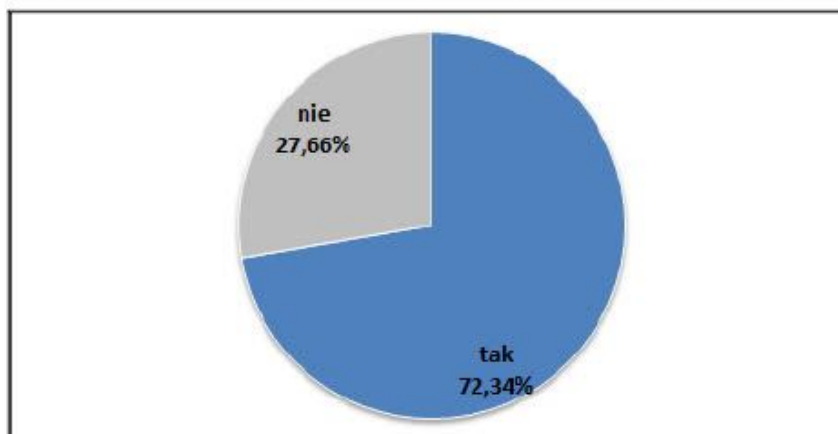
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy, został oceniony pozytywnie na terenie gminy. 72,34% ankietowanych wskazało, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej jest wystarczający. Pozostała część, 27,66% wskazała, że nie jest on niewystarczający. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych.

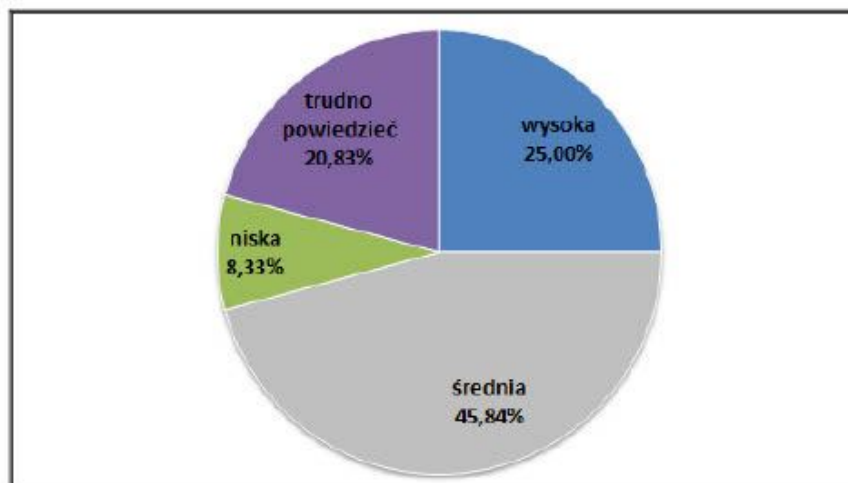
Wykres 9. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W zakresie pytania dotyczącego intensywności występowania problemu uzależnienia na terenie gminy, największa część respondentów wskazała, że jest ona średnia (45,84%). Drugą pod względem częstotliwości wskazywania odpowiedzią było stwierdzenie, że kształtuje się na wysokim poziomie. 20,83% badanych nie potrafiło wypowiedzieć się na ten temat, a jedynie 8,33% wskazało, że skala problemu uzależnień na terenie gminy jest niska.

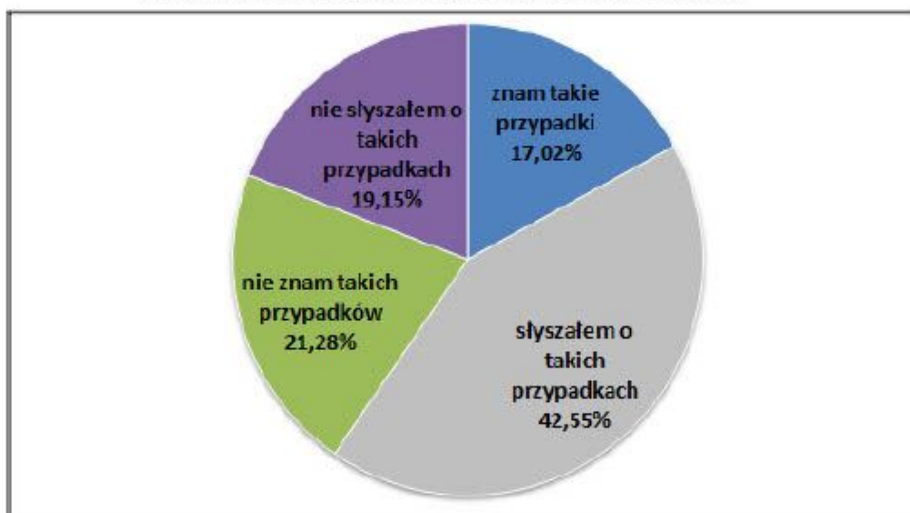
Wykres 10. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu ankietowym dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród respondentów. Największa część z nich, tj. 42,55% wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 17,02%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to 59,57% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 21,28% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 19,15% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

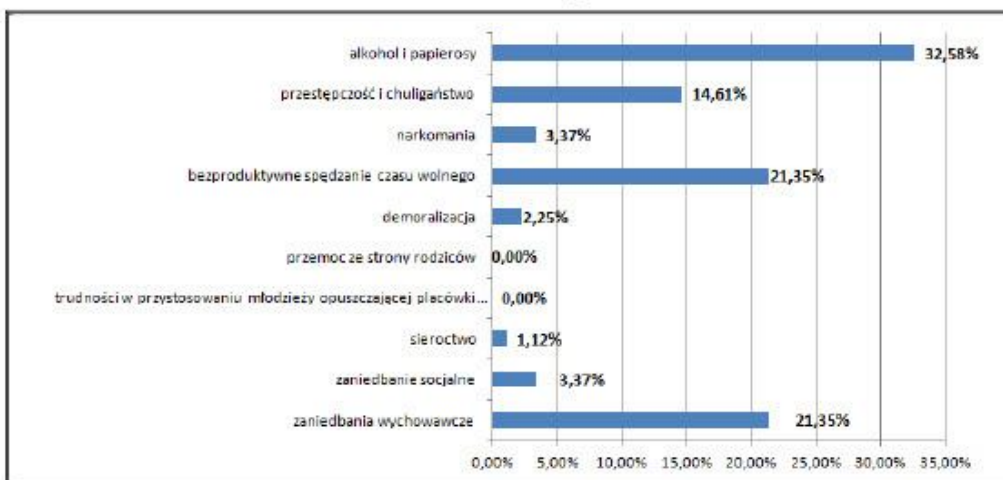
Wykres 11. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem jest spożywanie alkoholu i palenie papierosów, bezproduktywne spędzenia czasu wolnego oraz zaniedbania wychowawcze. Pozostałymi zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przestępczość i chuligaństwo, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena), narkomania, demoralizacja oraz sieroctwo. Żadnej z badanych nie wskazał na problem przemocy ze strony rodziców, oraz trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze.

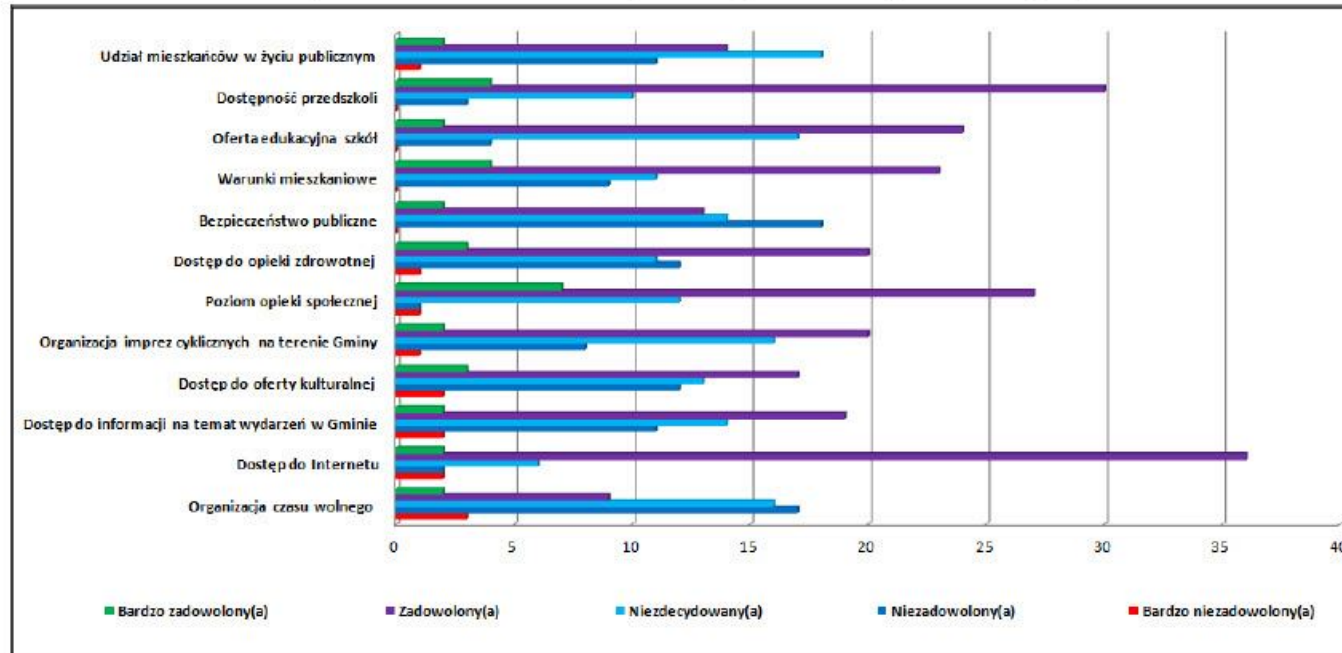
Wykres 12. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Odpowiedzi ankietowanych na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy były zróżnicowane. Największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim organizacji czasu wolnego oraz bezpieczeństwa publicznego. Natomiast największy poziom zadowolenia dotyczył dostępu do Internetu, poziomu opieki zdrowotnej, dostępności przedszkoli.

Wykres 13. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich, respondenci wskazali przede wszystkim na:

- prowadzenie działalności charytatywnej, organizację akcji charytatywnych,
- organizację zbiórek żywności (paczki żywnościowe)
- organizację zbiórek odzieży,
- wsparcie finansowe,
- organizację spotkań z doradztwa zawodowego dla osób ubogich.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością są:

- likwidacja barier architektonicznych (głównie w budowa podjazdów),
- pomoc i wsparcie w rozwoju zawodowych, aktywizacja zawodowa,
- pomoc w organizacji dostępu do rehabilitacji,
- rozpowszechnianie informacji o świadczeniach przysługujących osobą z niepełnosprawnością,
- organizacja zajęć integrujących.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowym działaniem w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia jest zwiększenie ilości lekarzy specjalistów przyjmujących na terenie gminy oraz zwiększenie dostępu do badań (w tym badań bezpłatnych).

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- organizacja spotkań dla osób starszych;
- organizacja klubu seniora;
- pomoc w życiu codziennym, w tym dostarczanie zakupów, usługi opiekuńcze, specjalistyczne.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy, zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenia ilości patroli policyjnych, interwencji policji na terenie gminy,
- poprawa jakości infrastruktury drogowej (poprawa stanu dróg, budowa chodników i przejść dla pieszych),
- montaż kamer, zwiększenie zasięgu monitoringu na terenie gminy.

Do pozostałych działań które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy ankietowali wskazali pojedyncze odpowiedzi z zakresu: poprawę infrastruktury drogowej, dłuższego czasu działania lamp ulicznych, organizacje pomocy psychologa i zobowiązania rolników do oczyszczania dróg po pracach polowych.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse) oraz **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 24. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązywanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują; — wzrost liczby podmiotów gospodarczych i spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy; — zapewnienie dostępu do podstawowej ochrony zdrowia; — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego; — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; — funkcjonowanie Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy; — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”; — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych; — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych. 	<ul style="list-style-type: none"> — zmniejszająca się liczba ludności na terenie gminy; — rosnąca udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa; — ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dzielne Domy Pomocy Społecznej; — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych; — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych; — trudne warunki mieszkaniowe wielu rodzin, — niewystarczająca aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — dotacje ze środków zewnętrznych; — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym; — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej; — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań; — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów; — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa; — migracja społeczeństwa do większych miast, zwłaszcza osób młodych; — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami; — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii; — izolowanie się osób starszych; — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczzonej bezradności; — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2025.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie Prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla gminy Będków, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2025 zmniejszeniu ulegnie liczba urodzeń przy stałej liczbie zgonów, co spowoduje jeszcze większy ujemny przyrost naturalny. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 25. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Będków do roku 2025

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	31	38	-7
2022	31	38	-8
2023	30	38	-11
2024	27	38	-10
2025	28	38	-10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2025 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 26. Prognoza salda migracji dla gminy Będków do 2025 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	24	31	-7
2022	23	30	-7
2023	23	30	-7
2024	23	29	-6
2025	23	29	-6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Będków w latach 2021-2025.

Tabela 27. Prognoza liczby ludności gminy Będków w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2025 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	3 250	554	1 940	1 194
2022	3 236	563	1 912	1 158
2023	3 221	558	1 900	1 144
2024	3 204	562	1 862	1 121
2025	3 188	558	1 940	1 194

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W badanym okresie zaobserwować będzie można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także w wieku produkcyjnym. Rosnąć natomiast będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba ludności wg prognoz w 2025 roku w stosunku do roku 2021 zmniejszy się o około 1,91%.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 28. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — poprawa warunków życia mieszkańców gminy i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, — rozwój specjalistycznego poradnictwa, — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — zmniejszenie liczby osób uzależnionych.
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, — realizacja projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia, — poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Będków została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA BĘDKÓW ZAPEWNIAJĄCA DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA I ROZWOJU POPRZEZ KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA SPOŁECZNE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU, UZALEŻNIENIOM, PRZEMOCY ORAZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I WSPARCIA POTRZEBUJĄCYCH RODZIN”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Będków dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano następujące obszary priorytetowe:

1. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
2. Niepełnosprawność;
3. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków;
4. Przemoc w rodzinie;
5. Wsparcie rodzin w życiu codziennym.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono cele strategiczne, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 29. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<u>Cel strategiczny 1.</u> Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
2.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 2.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
3.	Uzależnienie od alkoholu i narkotyków	<u>Cel strategiczny 3.</u> Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków
4.	Przemoc w rodzinie	<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy
5.	Wsparcie rodzin w życiu codziennym	<u>Cel strategiczny 5.</u> Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej.
Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
Cel strategiczny 3. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień, — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek, — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.
Cel strategiczny 5. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie, — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych, — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;

- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Będków jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Będków.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie.

3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków* obejmują lata 2021-2025, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będkowie będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez Gminę Będkowie w formie raportów. Raport może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad raportem z wdrażania Strategii, który będzie przekazany Wójtowi i Przewodniczącemu Rady Gminy. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy Będków.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie gminy z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi:

- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki realizacji poszczególnych celów, wyznaczonych w ramach Strategii.

Tabela 31. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa, — liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim lub wykluczonym społecznie, — liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa lub wykluczonym społecznie.
Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
Cel strategiczny 3. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień, — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek, — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego, — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków, — liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej/ punktu konsultacyjnego, — liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej / punktu konsultacyjnego, — liczba udzielonych porad, — liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia od alkoholu/narkotyków jednego z członków, a którym udzielono porady.
Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie, — liczba założonych „Niebieskich Kart”, — liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BĘDKÓW NA LATA 2021-2025

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 6. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie, — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych, — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne, — liczba rodzin pobierających świadczenie w ramach Programu Rodzina 500+, — liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, — liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

Źródło: Opracowanie własne

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Będków na lata 2021-2025 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Będków i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Będków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel i wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Będków z podziałem na płeć w latach 2015-2019	15
Tabela 2. Liczba ludności gminy Będków w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych.....	15
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Będków w latach 2015-2019	16
Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Będków w latach 2015-2019	17
Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Będków w latach 2015-2019	18
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Będków w latach 2015-2019	20
Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Będków.....	20
Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Będków w latach 2015-2019	22
Tabela 9. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Będków, powiecie tomaszowskim oraz województwie łódzkim w latach 2017-2019	22
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Będków, powiatu tomaszowskiego oraz województwa łódzkiego w roku 2019 i 2020	23
Tabela 11. Pomoc społeczna na terenie gminy Będków - zadania własne Gminy w latach 2015-2019	34
Tabela 12. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Będkowie na przestrzeni lat 2015-2019.....	35
Tabela 13. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Będków w latach 2015-2019.....	38
Tabela 14. Liczba beneficjentów GOPS w Będkowie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia.....	39
Tabela 15. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Będkowie z powodu ubóstwa	40
Tabela 16. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Będków.....	40
Tabela 17. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Będkowie z powodu niepełnosprawności	41
Tabela 18. Osoby starsze na terenie gminy Będków w 2019 roku.....	43
Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Będków	44
Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Będkowie	44
Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Będkowie z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2015-2019.....	49
Tabela 22. Liczba interwencji domowych oraz przestępstw na terenie gminy Będków w latach 2015 - 2019	52
Tabela 23. Świadczenia wychowawcze „Rodzina 500 +” na terenie gminy Będków w latach 2017 – 2019	59
Tabela 24. Analiza SWOT.....	74
Tabela 25. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Będków do roku 2025	75
Tabela 26. Prognoza salda migracji dla gminy Będków do 2025 roku	75
Tabela 27. Prognoza liczby ludności gminy Będków w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2025 roku	76
Tabela 28. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	77
Tabela 29. Cele strategiczne SRPS	78
Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań.....	79
Tabela 31. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	85

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Będków	19
Wykres 2. Ankietyowani według płci	63
Wykres 3. Ankietyowani według wieku	64
Wykres 4. Ankietyowani według poziomu wykształcenia	64
Wykres 5. Ankietyowani według statusu zawodowego	65
Wykres 6. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców	66
Wykres 7. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych	67
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?	67
Wykres 9. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?	68
Wykres 10. Skala problemu uzależnień na terenie gminy	68
Wykres 11. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy	69
Wykres 12. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży	70
Wykres 13. Zadowolenie ankietyowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy	71
Rysunek 1. Położenie gminy Będków na tle województwa łódzkiego i powiatu tomaszowskiego	14